

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvemši nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič a Din 2.—, do 100 vrt 2.50 Din, večji inzerati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. «Slovenski Narod» velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflava ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Upravništvo: Knaflava ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

„Grof Zeppelin“ je danes ziutraj startal v Ameriko

Ob precej neugodnem vremenu je danes zrakoplov „Zeppelin“ nastopil svoj polet v Ameriko kamor bi moral prispeti najkasneje jutri zvečer — V Ameriki mu pripravljajo svečan sprejem

— Friedrichshafen, 11. oktobra. Davi ob 7.50 je orjaški zrakoplov „Grof Zeppelin“ startal ob mirnem, vendar pa zelo oblačnem vremenu k svojem poletu v Ameriko. Na kontinentu je vreme še vedno neugodno in tudi nad Atlantskim oceanom je zelo oblačno.

Ce tudi napovedujejo vremenske pojave nove viharje, je dr. Eckener kljub temu nastopil usodni polet preko oceana, ker hoče s tem dokazati, da za polet tega zrakoplova ni baš potrebno najugodnejše vreme in da je mogoče prevažati dolgo pot tudi ob slabšem vremenu. Za slučaj, da bi našel na močne viharje, jih bo skušal „Zeppelin“ obiti.

Zatrjuje pa se, da je dr. Eckener startal že danes tudi zaradi tega, ker je bil del ameriških potnikov, ki se udeležujejo poleta, že zelo nestrpen. Razum tega so letalci zelo praznovorniki in ne bi hoteli odleteti v petek ali celo v soboto, ki je 13. dan v mesecu. Dr. Eckener je v razgovoru z novinarji sicer zatrjeval, da smatra številko 13 za srešno številko, da pa je kljub temu pospešil start, da čimprej dokaže sposobnost zrakoplova in zmožnost nemške tehnike.

Zrakoplov je za težavni polet najmoderneje opremljen. Poleg najnovejših navigacijskih aparatov ima tudi

posebno radiopostajo za sprejemanje slik. Na tem aparatu bo sprejemal vremenske karte, ki jih bodo vsako uro oddajale ameriške in evropske radiopostaje. Vse vremenske postaje imajo nalog, vzdrževati stalne stike z zrakoplovom in morajo vsako uro pošiljati točna vremenska poročila.

Skupno s posadko je na zrakoplovu vsega 60 oseb. Zanimanje za polet je bilo ogromno. Izmed civilnih gostov sta bila pripuščena poleg nekaterih nemških, francoskih, angleških in ameriških novinarjev pruski notranji minister Grezinski in španski polkovnik Herrera, načelnik španske zrakoplovne družbe, ki ima nalogo, da prouči na poletu sposobnost Zeppelina, ker namerava družba v slučaju ugodnih rezultatov naročiti več takih zrakoplovov.

Zrakoplov je preskrbljen z gorivom odnosno gorilnim plinom, ki zadostuje za 120 ur poleta. Plinski rezervoar vsebuje 25.000 kubičnih metrov plina. Provijant, ki obstoja iz običajnih cereali ter večje količine konzerv in prepečenca, tehta nad tisoč kilogramov. Raznatega popelje „Zeppelin“ iz Evrope v Ameriko 60.000 pisem, ki tehtajo skupno okrog 1000 kg. Celokupna obteženost zrakoplova znaša 40.000 kg. Od tega odpade na posadko 3120, na goste 4000, na inventar 9000, na bencol 12.000 in na olje 6000, na provijant 1000

in na pošto 1000 kg. Vsak potnik sme imeti največ 20 kg prtljage.

V Ameriki se vrše velike priprave za sprejem „Zeppelina“. Na letališču v Lakehurstu je pripravljenih več sto mornarjev, ki so izvežbani v upravljanju zrakoplovov in ki bodo pomagali pri pristanku. Tudi brzobavne in telefonske postaje imajo obsežna navodila, kako naj podpirajo sprejem „Zeppelina“, ker računajo s tem, da bo ob pristanku velik naval na telefone. Železnice imajo pripravljene posebne vlake, s katerimi bodo prevažali občinstvo na letališče. Oficirji zrakoplova „Los Angeles“, ki ga je lansko leto pripeljal v Ameriko dr. Eckener, pripravljajo posadki „Zeppelina“ svečan sprejem. Iz Amerike bodo poletela nasproti vojaška in civilna letala, ki bodo spremljala zrakoplov do pristanka na ameriški obali. Da pa letala ne bi oteževala manevriranja zrakoplova, je izdano povelje, da se smejo približati zrakoplovu največ na 300 metrov.

Zrakoplov bo vsako uro potom rajdija dajal poročila o svojem poletu. Če bo polet uspel, bi moral biti zrakoplov v 36 urah na ameriški obali. Računajo s tem, da bo pristal jutri zvečer že na letališču v Lakehurstu. Pristanek bi se zakasnil le v slučaju, da bi moral zrakoplov radi neugodnega vremena kreniti z določene poti.

Sumljiva nervoznost pred sestankom okrnjene Narodne skupščine

Nervozne konference vladnih poslanskih klubov. — Zakulisna borba za dalmatinski agrarni zakon se nadaljuje. — Neprestana posvetovanja klerikalcev.

— Beograd, 11. oktobra. V Narodni skupščini je bilo danes že zelo živahno. V vseh klubih so se vršile konference in posvetovanja za jutrišnje sejo Narodne skupščine, za katero vlada tudi v političnih krogih veliko zanimanje. Vse namreč kaže na to, da bo to zasedanje precej pikantno in da se bodo pozicali spori, ki vladajo že delj časa v vrstah četverne koalicije. Demokrati namreč vztrajajo na tem, da se še pred 20. oktobrom reši vprašanje zakona o dalmatinskih agrarnih odnosih. Baš glede tega pa obstojajo med radikali in demokrati velika nasprotja.

V zvezi s tem se je vršila danes dopoldne v kabinetu ministra javnih del konferenca demokratskih pravok, ki so se udeležili poleg demokratskih ministrov vsi člani vodstva v Ljubu Davidovičev na čelu. Kakor se doznava, je bilo sklenjeno, da se demokratski poslanski klub popolnoma solidarizira s stališčem ministra dr. Anželinoviča in da izzove eventualen razcep koalicije, če bi radikali še nadalje odklanjali zahteve demokratov glede dalmatinskega agrara. Za jutri dopoldne je sklicana seja poslanskega kluba Davidovičeve stranke, na kateri bo določeno, kako naj postopajo poslanci pri eventualnem glasovanju.

Istočasno so se vršile konference tudi v

radikalnem klubu. Radikali slej ko prej odklanjajo stališče demokratov glede rešitve agrarnih odnosov v Dalmaciji ter skušajo doseči, da bi se ta zakon zopet odgodil. Vendar pa so v radikalnem klubu mnjenja razdeljena, tako da v političnih krogih ne izključujejo možnosti, da radikalni klub pri eventualnem glasovanju ne bo nastopil enotno. Ne izključuje se niti možnost, da bo vlada padla baš na vprašanju dalmatinskega agrara.

Mnogo komentarjev je vzbudila danes v vseh političnih krogih vest o nenadnem obolenju Velje Vukičevića. Splošno se sodi, da je ta bolezen bolj političnega značaja in da tvori nekako priliv za Vukičevićev umik. V hudih stiskah pa so slovenski klerikalci. Klerikalni poslanski klub se že dva dni neprestano posvetuje, a še ni prišel na zeleno vejo. Del poslancev se je začel odkrito puntati proti nadaljevanju hegemonistične politike Koroščevega režima in zahteva remedure. Na drugi strani pa tudi glavni faktorji v SLS uvidevajo, da morajo nastopiti spremembe. Poslanski klub razpravlja sedaj samo o tem, kako bi mogel najti izhod iz sedanje situacije in se približati KDK, o kateri so prepričani, da bo igrala v razpletu krize najvažnejšo vlogo.

bleme, na katere je nova republika na letela v prvem desetletju svojega obstoja. Na posvetovanju v Pragi se bodo razpravljali aktualni problemi področij, na katerih žive pristaši zelene kmečke internacionale in povsem naravnata stvar je, da so organizatorji tega sestanka v prvi vrsti želeli čuti mnenje ljudi, ki predstavljajo eno najmočnejših kmetijskih političnih strank v Evropi. Dr. Maček je bil povabljen v imenu zelene internacionale potom vplivne češkoslovaške politične osebnosti, aktivnega ministra češkoslovaške republike. Velik pomen sedanjega sestanka v Pragi je zlasti v tem, ker bo na posvetovanjih sodeloval tudi Ramsay Macdonald in kar predstavlja tako važen mednarodni dogodek, na katerem mora jugoslovensko seljstvo potom svojih glavnih predstavnikov povedati svojo odločno besedo.

Novinarji so se obrnili za informacije o dr. Mačkovem potovanju v Prago tudi na glavnega tajnika HSS dr. Krnjeviča, ki jim je izjavil:

«To potovanje predstavlja korak v naši akciji, ki jo vodimo na mnogo širši podlagi kakor se misli. Mi imamo istotako tajnosti, ki jih znamo zelo dobro čuvati, tako dolgo, dokler stvari ne izvedemo do konca. Zaradi tega si beograjska javnost z modrim dr. Korošcem domišljuje, da je naša borba dopustila. Ako bi oni vedeli, zakaj gre in kar bodo zvedeli šele, ko bodo stali pred gotovim dejstvom, bi se drugače obnašali, kakor se sedaj.»

Seja vodstva KDK

— Zagreb, 11. oktobra. Danes dopoldne se je vršila seja vodstva KDK. Seje so se udeležili gg. Pribičević, dr. Kramer, dr. Kostić, Vilder, Šutej, dr. Popović, Matica in inž. Krnjevič. Na seji so razpravljali v glavnem o sklicanju plenarne seje poslanskega kluba KDK in o pripravah za veliki shod v Sisku. Sklenjeno je bilo, da se sestane poslanski klub v Zagrebu 20. oktobra istočasno, ko se bo v Beogradu sestala okrnjena Narodna skupščina. Vodstvo KDK bo plenu predložilo v odobritev važne sklepe, ki pa jih drži zaenkrat še v tajnosti. Nadalje je bilo sklenjeno, da se vsi poslanci KDK korporativno udeležijo shoda v Sisku 21. f. m.

Tujskoprometna konferenca v Splitu

— Split, 11. oktobra. 16. t. m. se bo vršila v mestni posvetovalnici konferenca vseh tujsko - prometnih organizacij, na kateri bodo razpravljali o nospoševanju turizma. Konference se bodo udeležili tudi zastopniki občin iz Dalmacije

Danes popoldne bo parafirana prijateljska pogodba z Grčijo

Pogajanja so se vršila skoraj vso noč. — V glavnih točkah je bil dosežen sporazum. — Venizelos odpotuje zvečer v Angoro.

— Beograd, 11. oktobra. Pogajanja med grškim ministrskim predsednikom Venizelosom in zastopnikom zunanega ministra, ki so pričela včeraj popoldne, so se nadaljevala skoraj ves popoldne, makar se je ob 6. zvečer sestaj ministrski svet, ki se je posvetoval do 11. ponoči. O polnoči sta se ponovno sestala Venizelos in dr. Sumenković v grškem poslanstvu in nadaljevala pogajanja za sklenitev prijateljskega pakta.

Danes dopoldne je sprejel Venizelos novinarje ter jim podal izjavo, v kateri naglašja, da je v vseh glavnih točkah že dosežen sporazum. Nerešena so še le nekatera tehnična vprašanja, ki pa ne bodo delal težko. Pogodba bo danes popoldne parafirana in nato najkasneje v roku 40 dni podpisana. Svečan podpis se bo vršil v Atenah.

Venizelos je nadalje izjavil, da odpotuje iz Beograda v Angoro, da tudi s Turčijo sklene prijateljski pakt. Vsi ti pakti so slični onemu, ki ga je skle-

nila Grčija z Italijo in ki je popolnoma v skladu s prijateljskim paktom med Jugoslavijo in Italijo. Ko bodo vse pogodbe podpisane, bodo objavljene. Venizelos je naglašal, da bo verno nadaljevala započeto politiko miru in vzpostavil z vsemi sosednimi državami prijateljske odnose, ki bodo omogočali miren razvoj na znotraj in zunaj.

Glede Bolgarije je izjavil, da je Grčija tudi Bolgariji stavila ponudbo glede sklenitve prijateljskega pakta, da pa do danes še ni prejela odgovora. Težkoče obstojajo v tem, da zahteva tudi Bolgarija svobodno cono v solunski lukki, ki ra jo smatra Grčija za povsem nepotrebno, ker ima Bolgarija itak izhod na morje.

Kralji, ki je sinoči odpotoval v Toplo, se je danes dopoldne zopet vrnil v Beograd. Popoldne je bil prirejen na dvoru svečan obed na čast Venizelosu. Vsega je bilo povabljenih 32 ljudi.

Volitev pod vodstvom sedanjega režima KDK ne bo priznala

Svetozar Pribičević o izjavah dr. Korošca in drugih režimskih intrigah. — Dr. Korošec priliva olje v ogenj.

— Zagreb, 11. oktobra. Svetozar Pribičević se je v razgovoru z novinarji bavil s pisanjem beograjskega časopisja, ki je poročalo, da bo Aci Stanovjević poverjena naloga poiskati primerno solucijo ter sestaviti vlado, ki bo imela specialno nalogo izvršiti priprave za sporazum s KDK. Svetozar Pribičević je izjavil, da bi KDK tudi to Stanovjevićevo vlado tretirala prav tako, kakor sedanjo vlado dr. Korošca in dr. Marinkoviča. KDK tudi s tako novo vlado ne bi mogla stopiti v stike, prav tako kakor noče stopiti v stik s sedanjo vlado ter bi zavzela proti tej novi vladi istotako odločno stališče.

Izjave dr. Korošca, da je njegova vlada začasna ter da ima le nalogo pomiriti duhove v državi in izvesti eventualne volitve, ki bi jih vodil dr. Korošec ali kdo drugi izmed četverne koalicije, ne bi ničesar izpremenile na položaju, ker KDK sploh ne priznava parlamenta, ki bi izšel iz takih volitev. V takem parlamentu bi se KDK ne pojavila in naj bi bilo postavljeno karkoli na dnevni red. V ostalem bi KDK ne mogla priznati nobenih volitev, ki bi jih vodili pro-

nosirani strankarski ljudje, ker hoče, da se v naši državi že enkrat s svobodnimi volitvami pokaže, kdo ima pravico govoriti v imenu naroda.

Intriga nekoga drugega beograjskega lista, ki velja za glasilo Davidovičevcev, je nadalje izjavil Svetozar Pribičević, da jaz in del radikalov delamo zase, je prozorna intriga. Ni resnica, da bi imel jaz z radikali kaj skupnega. Vse, kar delam, delam skupno s HSS. Ponovno sklicanje Narodne skupščine in delo v njej bo ustvarilo še težavnejši položaj in pogodi KDK bodo postali še težji.

Nadalje je Svetozar Pribičević izjavil, da je s sklepom beograjskega sodišča glede priznanja novega upravnega odbora zemljoradniškega saveza v Jagodini presekan vsaka skupnost med bivšim srbskim zemljoradniškim savezom in srbskimi zadržanim. V svoji nadaljni izjavi je Svetozar Pribičević ostro kritikoval zadržanje Narodne Odrbane in je dejal, da je edina velika osebnost v njej vojvoda Stepan Stepanović, ki pa ima samo častno mesto in ne vodi organizacije. Narodna Odrbana se je bližala s spremanjem plačanih hrvaških seljakov na beograjski proslavi.

Po katastrofi v Pragi

— Praga, 11. oktobra. Reševalna akcija pri gradbeni katastrofi v Pragi se je nadaljevala včeraj ves dan in vso noč. Zaposlenih je 1500 vojakov, ki razkopavajo razvaline in iščejo ponesrečence. Skupno so doslej izkopal izpod razvalin 32 mrtvih. V bolnici sta tekom minule noči podlegla poškodbam dva teško ranjena, več pa jih še umira. Pogrešajo še vedno 30 delavcev. Kako visoko je prav za prav število žrtev, se ni dogano, ker nihče ne ve, koliko je bilo zasutih pasantov na ulici. V kletnih prostorih so po napornem razkopavanju našli še 12 delavcev. Razen enega so bili še vsi onesveščeni. Skozi poseben prodor so jim dovedli zraka, dočim jih bo mogoče rešiti šele po težavnem razkopavanju. Pri reševalni akciji je bilo ranjenih nadaljnjih 15 vojakov. Računa se, da bo potrebno za razkopavanje razvalin najmanj še 10 dni. Uvedena je pomožna akcija za ponesrečence. Na čelu akcije stoji predsednik republike Masaryk, ki je kot prvi daroval 150.000 Kč.

Iz ljubljanske kronike

Na Miklošičevi cesti se je danes popoldne zopet pripetila težka nesreča, ki je na las podobna nesreči v septembru, pri kateri je našel tragično smrt delovadja Habič, zaposlen pri Pollaku na Sv. Petra cesti. Nesreča se je pripetila na križišču Miklošičeve ceste in Pražakove ulice, tik pred novo zgrajeno palačo Pokojniškega zavoda. Tam sta trčila popoldne, v času največjega prometa, skupaj neka kolesarka in neki potniški avtomobil. Karambol je bil tako silen, da je kolesarka padla s kolesa in avtomobil je šel čez njo. Pri padcu se je kolesarka težko poškodovala na glavi in po vratu, iz ust in nosu ji je tekla kri.

Sofer Ivan Golob, ki je vozil avtotaksi, je svoj avtomobil takoj ustavil in naložil

ponesrečenko na svoj voz ter jo naglo odpeljal v bolnico. Tam so ugotovili, da gre za osemnajstletno trgovsko sotrudnico Marijo Sušteršičevo, zaposleno pri tvrdki Legat v Stomškovi ulici. Sušteršičeva je sicer precej težko poškodovana, vendar je pa upati, da bo okrevala.

Kdo je kriv nesreče, še ni znano. Najbrž sta kriva sofer in Sušteršičeva. Sofer sicer zatrjuje, da je kolesarka sama zavozila v njegov avtomobil in sicer s tako silo, da je napravila na desnem sprednjem kolesu osmiko. Policijska preiskava bo pokazala, kdo je kriv nesreče. Menimo, da je vzrok pogostim nesrečam na Miklošičevi cesti dejstvo, da ni na nobenem križišču in sploh na celi cesti nobenega stražnika, dasi je to ena najprometnejših ulic.

Včeraj je policija aretirala Antona G., ki je oskrnil nekoga mladoletnega dečka. Poročila o tem na policiji ni. Radi vlačuganja sta bili aretirani Tončka K. in Slava M., a radi berčenja Franc H. in Anton L.

Na policiji je bilo tudi danes prijavljenih več manjših tatvin. Tako je zidarju Petru Haziju nekdo dnesel za 360 Din obleke, a v stanovanje hišnega posestnika Rusaleksandra Jurečenka na Kodeljevem št. 268 je včeraj popoldne vlomil neki nepridiprav, pobasal nekaj obleke in več drugih stvari v skupni vrednosti 820 Din. Posestnici Mariji Kostrevec je bila 10. t. m. iz Strliške ulice odpeljana ciza, vredna okoli 500 Din.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.
Devize: Dunaj 801.16, Berlin 13.575, Budimpešta 9.9354, London 276.36, Milan 297.95, Newyork 56.95, Pariz 223.46, Praga 168.77, Curih 1095.6.
Efekti: Vojna škoda 440.
INOZEMSKA BORZA.
— Curih: Beograd 9.1275, Dunaj 73.07, Budimpešta 90.63, Berlin 123.70, Praga 15.40, Milan 27.215, Pariz 20.295, London 25.22, Newyork 519.90.

Pomen turneje naših pevcev na Poljskem

Nešteta vabila za gostovanja v drugih mestih, ki jih je pa morala Matica radi pomanjkanja časa odkloniti. — Koncert v Čenstohovu.

Ljubljana, 10. oktobra.

Snoči ob 17.22 so se naši vrli Matičarji, ki so pod vodstvom svojega izkušenega pevovodje mojstra Hubada priredili 12-dnevno turnejo na Poljsko, vrnili v Ljubljano. Sprejem na kolodvoru je bil nadvse pri srčen. Zbrano je bilo mnogo občinstva, ki je Matičarje živahno pozdravljalo in jim pridelalo navdušene ovacije. Ko se je vlak ustavil, je pozdravil naše pevce predsednik JPZ dr. Švigelj, v imenu odsotnega župana pa magistratni ravnatelj dr. Zarnik. Za tople pozdrave in prisrčne ovacije sta se zahvalila predsednik Glasbene Maticice dr. Ravnihar in predsednik pevskega zbora Silvan Pečenko. Matičarji so šli s kolodvoru takoj domov, da se po dolgi vožnji odpočijejo.

Turneja Glasbene Maticice na Poljsko je bila velikega kulturnega in propagandnega pomena. Široka poljska javnost je bila o Jugoslaviji le malo poučena ali pa sploh ne in le inteligenca je vedela, da obstaja naša država. Ko so po krasnih in uspešnih koncertih Glasbene Maticice vsi poljski listi prinesli obširna poročila ter tudi podrobnosti o vsem našem javnem in kulturnem življenju, se je začela vsa poljska javnost zanimati za Jugoslavijo. Najbolj se je seveda zanimala za Glasbeno Maticico. Kako veliko uslugo v propagandnem pogledu je napravila Glasbena Matica naši državi, pričča najbolj izjava našega varšavskega konzula Milenkoviča, ki je dejal, da ni boljše propagande za našo državo, nego taka pevska turneja.

Povsod kjer je Matica gostovala, je vladalo za koncert veliko zanimanje in povsod so zahtevali, naj se koncert ponovi. V Krakovu so koncert Glasbene Maticice oddajali po radiu in že drugega dne je dobila Matica vabilo, naj gostuje tudi v Vilni. Zal se temu vabilu ni mogla odzvati. Lahko bi sicer gostovala v Vilni v terek, toda takrat so bile vse dvorane zasedene, v četrtek je je Matica že odpotovala.

V Varšavi je bila dvorana nabito polna. Koncerta se je udeležila varšavska elita na čelu z mnogimi ministri in poslanci. Kon-

cert je krasno uspel, občinstvo je bilo očarano. Po koncertu je Matičarjem čestital bivši ministrski predsednik Wojciechowski, ki je dejal, da je nastop Matičarjev dokaz visoke kulture juoslovenskega naroda, a Ljubljana je nositeljica te kulture med Slovenci. Predsednik Zveze poljskih pevcev Pomikowski in predsednik odbora za sprejem Matičarjev, duhovnik in sloviti poljski publicist Kniblewski sta po koncertu poslala brozjavne čestitke ljubljanskemu županu. Sploh je turneja krasno uspela in Matica je prejela vabila, da bi ponovno nastopila v Varšavi, Vilni, v Krakovu in drugod, obenem pa, da bi se prihodnje leto ona in druga jugoslovenska pevska društva udeležila glasbenega festivala, ki se bo vršil v maju l. 1929 v Poznaniu. Festival bo večji, nego le bil povodnik Schubertove proslave na Dunaju. V propagandnem in moralnem pogledu je Matica žela večje uspehe in trumie nego na svoji turneji po Českoslovaški. O tem pričajo tudi številna darila, trofeje in venci, ki so jih Matičarji včeraj prinesli v Ljubljano. Matičarji so prejeli mnogo spominskih knjig, partitur, glasbenih knjig itd.

Na svoji turneji se je ustavila Matica tudi v Čenstohovu, sloviti poljski božji poti. Po koncertu v Varšavi je Matica odpotovala v Čenstohovo, kamor je prispela v terek. Sprejem na kolodvoru je bil nad vse prisrčen. Zbrana so bila razna kulturna in pevska društva. Opoldne je mesto priredilo Matičarjem sijajen banket, po banketu so se pa vsi pevci v avtomobilih odpravili na Jasno goro, kjer je sloviti kip Čenstohovske Matere božje. Tam jim je prior sam razkazal vse zanimivosti samostana, na kar so zapeli v kapelici tri pesmi. Petju je prisostvoval sam škof in več drugih odličnih cerkvenih in mestnih funkcionarjev. Nato so se Matičarji zopet odpravili v mesto, kjer so zvečer priredili improviziran koncert. Z večerim vlakom so se odpravili proti Ljubljani.

Kakor izvezo, priredi prihodnje pomlad Glasbena Matica koncertno turnejo v Francijo. Turneja je že določena za mesec april.

Pisane zgodbe iz naših krajev

Tragična smrt intelektualca. — Obsojeni nazarenci. — Pustolovska karijera banatskega Nemca. — Osveta vaških fantov. — Razbojniški napad na cesti.

Včeraj je bila obveščena zagrebška policija, da so našli v neki hiši na Ilici obešenca. Redarstvo je poslalo v dotično hišo komisijo, ki je ugotovila, da se je obesil Juraj Horvat, rodom iz Slunja, ki je bil dolgo nameščen kot knjigovodja pri tvrdki z mobilijami F. Kohn. Knjigovodja se je obesil na mrežo okna, ki je obrnjeno v stransko ulico. Obesil se je najbrž že popoldne, ko je končal delo v pisarni. Sele naslednje jutro po obupnem činu je neka stanovalka slučajno pogledala proti oknu pisarne in videla Horvata visečega ob oknu. Obvestila je stražnika, ki je ugotovil, da se je Horvat obesil. Vrata pisarne so bila od znotraj zaprta in so jih morali razbiti. Horvat je živel zadnje čase v zelo slabih gmotnih razmerah. Bil je izredno vester in marljiv študiral je gimnazijo v Karlovcu in se je udeleževal kot pisatelj in pesnik v pokretu mladih literatov, ki so se zbirali okoli glasila «Nova Nada». Tudi v Zagrebu, kamor se je preselil, ko je dovršil študije v Karlovcu, se je udeleževal literarno. Svoječasno je bil uradnik mestne hranilnice v Karlovcu. Ko je ta prišla v konkurz, je odpotoval v Bolgarijo. Ko se je zopet vrnil v Zagreb, je pridno pisal svoje spomine iz časov bolgarske vojne. Pozneje je živel vedno bolj zapuščen in v veliki bedi. Beda je talentiranega intelektualca poglana v smrt.

Pred letom dni je savska divizija poklcala pod orožje 72 nazarencov, ki so se pa uprli in se pozivu niso odzvali čez, da jim vera prepoveduje nositi orožje. Vojaško sodišče savske divizije je obsodilo vseh 72 nepokornih nazarencov vsakega na 10 let ječe. Vsi obsojeni nazarenci so bili pred leti zaradi istega delikta kaznovani od vojaškega sodišča vsak na 5 let ječe, ki so jo tudi odsedeli. Kasacijsko sodišče je sedaj obsodilo vsakega vojaškega sodišča potrdilo, 72 nazarencov so odpravili v vojaške zapore v Beograd, kjer bodo morali prestati kazen in potem odslužiti še predpisani vojaški rok.

Pred 20 leti se je naselil v Banatu neki Nemec. Ustanovil je delavnico za umetno pleskanje. Naseljenec je bil izredno podjeten, zato ni dolgo ostal v banatski občini. Zahrepenel je po svetu in doživljajih. Nekega dne se je poslovil od vasi, kjer se je naselil in je odšel v širni svet. Povsod je poskusil svojo srečo kot delavec, slikar itd. Ahasverska kri ga je gnala čez veliko lužo. Potepal se je po Ameriki in končno je prišel v Mehiko, kjer je vstopil v cirkus kot akrobat. Kmalu je postal najboljši in najdržnejši jezdec in strelec v cirkusu in ljubljencem publike. Zaslужil je kolikor je hotel, živel je udobno in se ženske so ga kar oblegale. Akrobat se je pa kmalu zaljubil v neko deklico, ki jo je tudi peljal pred oltar. Toda zakonske sreče ni užival dolgo. Izbruhanla je svetovna vojna. Postal je častnik pri jencenici. Bil je večkrat odklikovan in zaradi njegove drznosti in junaštva so ga dodelili letalcem. Postal je najboljši letalec, strah in trepet vseh sovražnikov v zraku. Po premirju je odšel zopet v Mehiko, kjer je vstopil v armado vladnih čet in se boril proti upornikom. Ko je bila revolucionarna armada poražena, je vstopil v policijsko četo in se boril proti roparskim tolpom, ki so se pojavile v Mehiki. Roparji so se ga bali, ker je bil brezobziren in so iz maščevanja nekega dne napadli njegovo hišo ter mu ubili ženo. To je junaka tako potrdilo, da je sklenil dopotovati v Evropo. Neki bogataš v Mehiki mu je pa ponudil svoje veliko milijonsko premoženje, toda samo pod pogojem, da se preje oženi. Tega pa bivši akrobat ni hotel storiti. Odpovedal se je milijonski dedščini in odpotoval v Evropo. Prišel je v Nemčijo in vstopil v cirkus kot akrobat. Pred tedni je pustolovec prišel v Banat in obiskal tudi vasico, kjer se je naselil, ko je prišel iz Nemčije. Pravijo, da se ne zanima za lepe deklice in ne za milijonsko premoženje v Mehiki. Imena tega čudaka pa «Deutsches Volksblatt», ki je objavil to čudno zgodbo, noče in ne sme povedati, kajti čudak-akrobat ne sovrži sedaj samo žensk in denarja, ampak tudi javnosti. Če ni resnično, je vsaj mično.

Iz Sremske Mitrovice poročajo o osveti kmetskih fantov, ki so do smrti pretepli svojega tovariša, ker so bile vse vaše lepote zaljubljene vanj. V sremskih vaseh je namreč navada, da se snidejo fantje in dekleta in se skupaj zabavajo. Pred dvema mesecema je prišlo na takem sestanku do pretepa. Neki kmetski fant je bil izredno postaven in lep in dekleta so ga posebno rade videla, druge so pa prezirale. To je bil Gjurjo Selic. Fantom to ni bilo všeč, pa so sklenili, da se osvetijo in nevarnega konkurenta izmlatijo. Ko se je vračal domov, so ga tovariši res napadli in ga pretekli ter mu zadali težke poškodbe. Orožniki so seveda kmalu zvedeli za pretep in prijavitli napadalce državnemu pravdniku. Ta je dvignil tožbo proti sedmim fantom, ki so sodelovali pri pretepu. Te dni je pa Gjurjo Selic podlegel težkim poškodbam. Odredili so obdukcijo trupla, vseh sedem napadalcev so pa orožniki aretirali in izročili sodišču.

Zagrebski pek Aleksander Čajko se je snoči vračal domov. Na Savski cesti je opazil za seboj dva moška. Prvi moški je zaklical Čajku, naj počaka. Čajko mu je pomagal, da je prebrodil potok in se povzpela na drugi breg ter mirno čakal, kaj mu bo neznanec povedal. Ta je pa peka zgrabil za vrat in mu iztrgal torbico, ki jo je imel pod pazduho. Obrtnik je bil nemalo začuden, ko je spoznal, da ima opraviti z razbojnikom in se je začel braniti. Posrečilo se mu je, da se je otresel roparja in je hotel pobeogniti. Napadalec je pa stekel za njim in ga znova zgrabil za vrat tako močno, da se je pek onesvestil in padel. Napadalec je preiskal torbico in žep, ni našel niti pare. Med tem se je pek zavedel in začel klicati na pomoč. Žena je slišala moške klice in je poklicala sosede. Ko je prišla na kraj, kjer je bil mož napaden, je napadalec že izginil in se izgubil v koruzo. Sosede so stekli za njim in ga ujeli. Pretepli so ga in poklicali stražnika. Napadalec se piše Josip Stergar. Na policiji je priznal, da je napadel peka, toda izgovarja se, da je to storil v pijanosti. Policija je izgnala za dobo petih let iz Zagreba in ga na prijavo peka Čajka tudi ovadila državno pravdniku zaradi roparskega napada.

Življenje Grete Garbo

Komaj 22 let stara, skoro ni govora o kakih življenjski dobi, in vendar je slavna umetnica, o kateri govori z navdušenjem ves svet! Grete Garbo je rodom Švedinja. V vsej rdbini in pri vseh njenih sorodnikih dalje nazaj ni najti nikogar, ki bi se posvetil gledališču. Toda Greti, si je z veseljem našinjala lice in igrala na malem otroškem odru. Kot 7-letno dekletce se je skrivaj splazila v razne kabarete, prisostvovala predavanjem, najraje pa gledališkim nastopom, samo da je čutila duh pudra in šminke. Z 10 leti je zahajala v kino, seveda z dovoljenjem staršev, k predstavam za deco. Toda kino ni napravil na njo nobenega vtisa in jo je pustil docela hladno. Filmiki niso ugajali mali Greti, kat t junaki so brezbarvni, navadne črne sence na belem platnu. V teh junakih je mnogo preveč nemirnega in senzacionalnega, dočim se prilaga Gretini duši mir in notranja baženost.

Solsko dobo je prešla mala deklica brez vsakih posebnosti. Zgodovina jo je zanimala, zemljepisje se ji je zdelo grozovito dolgočasno, še najljubši ji je bil pouk slostva in jezikov. Ko je dovršila šolo, je proslila za sprejem v kraljevo dramatično šolo, da se izobraži za igralko. Dobila je nalogo za sprejemni izpit in evo je nekega dne pred komisijo, sestojajoč iz raznih igralcev, režiserjev, novinarjev, ravnateljev in dramaturgov. Mala dvorana je zatemnjena, na rampi gore luči in izpit se prične. Dvajset mladeničev in mladenk je istočasno z njo pri izpitu. Dasi ravno se ni dotleje nikdar prestopila desk, ki pomenijo življenje, je vendar svojo vlogo deklarirala gladko in jasno in že čez dva dni je dobila obvestilo, da je sprejeta v šolo. In tako se je pričelo za njo novo življenje. Učila se je pridno, obiskovala menda vse predstave v mestu, edino točnost ni poznala v svojih dolžnostih do šole. Prihajala je kasno k pouku, pozabila zdej to zdej ono nalogo, toda učitelji so zatislili eno oko, videč veliko nadarjenost mlade gojenke. Se predno pa je Grete Garbo dovršila šolo, je čisto slučajno prišla k filmu. Maurice Stiller je rabil za enega svojih filmov igralko glavne vloge. Bil je to njegov veliki film »Gsta Berling« za katerega je rabil igralko, ki naj bi predstavljala grofico Dohma. In odločil se je dati to vlogo Greti Garbo. Film je dosegljivo nenavaden uspeh, s čimur je bila zasigurana tudi karijera onih, ki so igrali glavne vloge, med njimi torej tudi Grete Garbo. Nastopila je še v nekaterih nadaljnjih vlogah v filmih produkcije »Svenska«, dokler ni dobila nekega dne prav laskavo in ugodno ponudbo za Ameriko.

V Ameriki je rasla njena slava od dneva do dneva in danes je ena največjih ameriških filmskih umetnic, osobito po njenem velikanskem uspehu, ki ga je žela s svojo kreacijo Ane Karenine v novo posnetem velefilmu M. G. M. produkcije. Ta film, katerega bomo v najkrajšem času videli v Ljubljani, je eden največjih in najnovejših filmske produkcije, film najčarobnejše, intimne in razkošne inscenacije ter je žel vsepovsod triumfal! Za Ljubljano bo to nedvomno eden največjih filmskih dogodkov.

Prosveta

«Dallbor» v naši operi. To mojstrsko dela slavnega češkega mojstra B. Smetane se vrzilo po dolgem prestledku v soboto, dne 13. t. m. Naslovno vlogo poje novo angažirani junaški tenor g. St. Marčec, pevec izrednega, blestečega materijala, dijak tudi pri nas znanega pevca S. Ouzednika. Partijo Milade kreira tokrat ga. V. Thierry-Kavčičkova, katere po izrednem uspehu v partiji «Salome» obeta najbolje v sopransko-dramatični stroki. Jitko bo podala ga. Poličeva, Vita — g. Mohorič, Budivoja — g. Janko. Svojo klasično kreacijo Ječarja Beneša bo nam zopet podaril mojster Betetto. Drugi debitant tega večera je g. P. Grba, bariton izredno mehkega timbra, pevec lepe, mirne Kantilene. Podal bo kralja Vladislava. Opero dirigira g. N. Štritof, režira g. M. Polič. Nove dekoracije je izvršil po lastnih načrtih g. Skrušny ml. Predstava velja za premierski abonma. Pri tej predstavi bo prvič delovala novo instalirana električna napeljava.

V nedeljo zvečer se ponovlja priljubljena Kalmanova opereta »Knežinja Čardas«. Proslava 40-letnice umetniškega delovanja ge. Avguste Danilove bo v ljubljanski drami v soboto, dne 20. t. m. ob 20. uri zvečer. Gospa slavljena nastopi v glavni vlogi češkega dela »Stvar Makropulos«. Slavnostna predstava se vrši izven gledališkega abonmaja.

«Kukulci» v ljubljanski drami. Ker se v soboto, 13. t. m., zaradi predvidenih tobošnih ovir »Sizimonski župan« ne more uprizoriti, se ponovi ta večer za izven abonmame zabavna in vesela komedija »Kukulci« z go. Nabocko v naslovni vlogi. Predstava je žela pri premijeri božem uspehu in si je ljubezniva Kukulci vžlic protestem kritike osvoila srca gledališke publike.

Beleznica

KOLENDAR.
Danes: Četrtek, 11. oktobra 1928; katoličani: Firmin; pravoslavni: 28. septembra. Haritan.

DANASNJE PRIREDITVE.
Drama: »Kukulci«. C.
Kino Maticice: »Ana Karenina«. DEZURNE LEKARNE.
Danes: Piccoli, Dumajska cesta, Bakartič, Sv. Jakoba trg.

Velemestne skomine

Lepšega tiča ni, kot je podgana, lepšega mesta ni, kot je Ljubljana.

Tisti domači da «stoji Ljubljana, Ljubljana dolga vas» je že odklenkalo na vekomaj, kajti kdor ne verjame, da je naša prestolnica mesto, se lahko na oči in ušesa prepriča. Imamo dokaze, da smo meščani in da kamino postati velemeščani, in teh dokazov ni mogoče pobiti, kaj šele omajati. Kdo bi si upal omajati postavim tiste stebre pred sv. Trojico na Kongresnem trgu ali novo palačo med Unionom in oblačilnico? Nihče jih ne omaja, saj so jih betonirale velemestne skomine. Ali tiste ulice, ki še niso tlakovane, pa bodo vsak hip. Kmet pelje zelje v glavah na trg in naproti mu pridvi avto. Pa se spogledata avto in kljuse vsak na enem koncu ulice in ko spoznata, da samoderč ni samoderč, kolesej pa ne kobolica, jo mahnete rakovo pot, od koder sta prišla. Kmet zapelje zelje v glavah do prvega vogala, avto pa tudi, kar je bilo vmes pešcev, pa poskačejo iz vež in hite svojo pot, da bi jim karambol ne polomil kosti. In zdaj bodo vse te velemestne ulice tlakovale, da bodo vozila gladko tekla naprej in nazaj. Z avtom že se gre, kajti ga lahko sofer požene naprej in nazaj, s kljusetom je pa križ, osobito če pelje poln voz zelja. Mestni očetje kanijo opremiti tudi kljuse za volani, da jim ne bo treba porivati zelja in krompirja po velemestnih ulicah nazaj, če srečajo spotoma otroški voz zicek.

A sredi prestolnega mesta imamo kosate kostanje, ki so šumeli v starih časih. Radetzky-marš, zdaj pa pojejo kromskim vpokojcem pesem o zlatih dinarjih. Nasajeni so v sedmih rogljičkih in zato jim pravimo Zvezda. A zdaj jim preti sekira, da jih poseka in spravi v dvornico, kajti se že zdaj, ko slavi v 10-letnico prebite fronte, niso orientirali v duhu osvobojenja in ujedinjjenja. Že davno bi morali imeti cvetje v državnih barvah, pa ga nimajo. Zato jih hočejo posekati in zasaditi nove, ki bodo državotvorni.

Sport

Sportni dan v Celju

V nedeljo, 7. t. m. se je vršil v Celju »Sportni dan« ki ga je priredil S. K. Celje. Gledalec je bilo precejšnje število.

Na predvečer, v soboto se je vršil nočni tek skozi mesto. Prva lahkoletska stafeta je prispela na cilj v 5 min. 9 sek. V nedeljo dopoldne je bil prirejen propagandni tek po mestu, ki so se ga udeležili Atletiki, motociklisti, kolezarji, nogometna šfeta in članice »Edinosti«. Med slednjimi je prispela na cilj prva gđ. Verčnikova. Popoldanske lahkoletske tekme so se končale sledeče: I. Damska stafeta 4x80: 1. Verčkovnik, Krajinč, Rožanec, Lojk Milka, 50 sek. (Edinost); 2. Kramar, Karba Proselc, Presinger, 51 sek. (Edinost). II. 100 m. finale: 1. Skok 11.8. 2. Mesarec 12. III. Tek na 1500 metrov: 1. Povoden 4: 1.5. 2. Šmon 5: 03. 3. Vending 5 m zadaj. IV. Kroglja 7 in pol kilograma: 1. Skok 10.07 m. 2. Javornik 9.78 m. 3. Urbančič. V. Disk: 1. Lukašič 27.50 m. 2. Bregant 26.89 m. 3. Skok 26.71 metrov. VI. Skok v daljavo: 1. Cijan 5.61 metrov. 2. Lukašič 5.39 m. 3. Skok 5.36 metr. VII. Skok v vis.: 1. Skok 1.62 m. 2. Lukašič 1.57 m.

Nogometna tekma med S. K. Celje in S. K. Maribor rez. je končala z 1:0 (0:0) za Celje. Hazena (Ljubljana): Edinost 15:6 (8:3) za Ljubljano. Celska družina, ki je prvič nastopila, se je dobro držala; zlasti aglina je bila v napadu.

Zvečer se je vršil v Celskem domu družabni večer, ki se ga je udeležilo številno občinstvo.

— Sekcija ZNS (službeno). Danes ob 20. v kavarni Evropa seja odbora za delegiranje. Teoretični poudarjeni sodniki izpiti se vrše jutri ob 20. v posebni sobi v kavarni Evropa. K polaganju izpita se vabita g. Milavec (Čerčnica) in ing. g. Medica (Novo mesto).

Sokol

1. december kot državni pramnik in sokolski pramnik bodo sokolska društva JSS letos še posebno svečano proslavila. Glavna navodila dobe vsa društva od stareštinata JSS in njih izvedbo prilagodijo društva krajevnim prilikam. Vsekakor mora naše Sokolstvo proslaviti desetletnico naše države čim najbolj svečano.

— Zdravniški odsek JSS je nedavno pozval vsa sokolska društva s posebno okrožnico, da mu poročajo o organizaciji in delovanju društvenih zdravniških odsekov. Prizadevanje zdravniškega odseka JSS so velevažna, ki naj jih društva prav romo upoštevajo in jih podpirajo.

Nepotrebna klerikalna skrb za usodo KDK

Klerikalci so si globoko oddahnili, ko so bili hrvatski poslanci pregnani iz parlamenta z revolverskimi strelji. — Kdo je imel največji dobiček od umora v Narodni skupščini? — Slabo zasnovane klerikalne intrige.

Zadnji »Domoljub« piše, da si je Narodna skupščina globoko oddahnila, ko je odšla KDK iz Beograda, ker je šele sedaj mogla delati v popolnem miru in hitro. Iz tega bi bilo torej sklepati, da je bil odhod KDK iz okrvavljene Narodne skupščine rešimovnem zelo ljub in da so jim bili dobrodošli tudi vzklici, zaradi katerih je zapustila Narodno skupščino. Mi o tem sicer nismo nikdar dvomili, vendar pa nismo pričakovali, da bi to tako odkrito priznalo glasilo dr. Korošca. Umor v Narodni skupščini je bil klerikalnem seveda dobrodošel, ker je pripomogel dr. Korošču na mesto predsednika vlade in ker se jim v Narodni skupščini ni bilo treba več boriti z opozicijo. Zato so klerikalci tudi s tako vnamo opravljivali delo Puniše Račića, čegar predlog, dan pred atentatom, naj se Radić proglasi za umobolnega in izključi iz Narodne skupščine, da ne bi prišlo do ne-ljubih posledic, je podpisal v imeu klerikalnega kluba posl. Punišenk. Od umora v Narodni skupščini so imeli največji dobiček klerikalci, kakor je pokazal razvoj dogodkov, in zato je prav umljivo, ako piše »Domoljub«, da si je večina v Narodni skupščini globoko oddahnila, ko je pregnala z revolverskimi strelji iz nje opozicijo.

Kaj klerikalcem za to, da je bila naša država po umoru hrvatskih poslancev v Narodni skupščini osramočena pred vsem svetom, da je postal jež med prečanskimi in srbijanskimi kraji še večji? Oni so si globoko odahnil, ker so odslej lahko nemoteno razpolagali z raznimi vladnimi dispozicijskimi fondji, ki jih upravlja dr. Korošec kot predsednik vlade in notranji minister. V zvezi s tem je tudi povsem umljivo, da piše na drugem mestu »Domoljub«, da so se beograjske proslave proboja solunske fronte — udeležila iz Slovenije samo katoliška društva.

Kljub temu, da so si klerikalci po umoru v Narodni skupščini globoko oddahnili, se pa zdi, da je njihov strah pred KDK še vedno velik. To priča predvsem njihovo neprestano pisanje v »Slovenec« in »Domoljub« o nesoglasjih v KDK in o prizadevanju »žerjavovcev« in »radičevcev«, kako bi drug drugega presleparili. Tako piše zadnji »Domoljub«: »Žerjavovci so hudi centralisti in taki ostanejo, radičevci pa so zaenkrat iz zagriženih centralistov zopet spremenili v federaliste. In tako so pred dobrim tednom imeli radičevci in žerjavovci v Ljubljani sestanek, da bi se pogovorili o skupnem nastopu pri volitvah. Može pa so se skregali in se takrat niso pogodili. Samostojneži so peli hrvatsko federalistično pesem, žerjavovci pa so rekli, da bodo slej ko prej življali centralistično. In tako so šli narazen: Pucelej je pel, Žerjav pa življagal. Podobno, samo precej hujeje je na Hrvatskem med Pribičevićem in dr. Mačkom, ki namestu pokojnega Radića vodi radičevsko barko.«

Navajamo to samo zaradi tega, da bi tudi napredna javnost spoznala, s kakšnimi bedastočami krmijo klerikalni voditelji svoje ljudi. Silno slabo mnenje morajo imeti o njihovih duševnih sposobnostih in razsodnosti, da se jim upajo servirati take budalosti! O kakem sestanku v Ljubljani seveda ni bilo duha ne sluha, pač pa se je

vršila seja vodstva KDK v Zagrebu, kjer je bilo odobreno, kakor znano, poročilo slovenskih poslancev o skupnih shodih po Sloveniji ter je bila izražena želja, naj pristaši KDK nastopajo pri volitvah skupno, kakor zahtevajo interesi KDK.

Današnji »Slovenec« je šel še nekoliko dalje. Piše namreč, da se hrvatski radičevci skušajo znebiti neprijetnega tovariša Pribičevića, na drugi strani pa izraža globoko obžalovanje, ker bo na Slovenskem morala plačevati račun SKS na škodo SDS. KDK da je v slepi ulici, iz katere ni rešitve. In »Slovenec« v celu povedati, da že mnoge »samostojne« glava bolj od družbe SDS, da pa ni zanje nobene rešitve. Tako prihaja do zaključka: »Ko pride v državi do sporazuma med Srbi in Hrvati, o čemer nihče ne dvomi, in pride prav gotovo brez SDS, ko poroče hrvatska Radičeva stranica demokratom: Zamorec je storil svojo dolžnost, takrat bo ubogi zamorec, ki bo odšel z dolgim nosom, tudi slovenska kmetska stranica.«

To, kar piše »Slovenec«, vemo, da je zelo iskrena želja klerikalnih voditeljev. Samo nekoliko prenerodno jo odkriva. Namesto, ki ga pri tem zasleduje, na tak način ne bo dosegel. Niso pristaši še manj pa voditelji KDK takih možganskih kakovosti, kakor so klerikalni, da ne bi znali računati in da ne bi vedeli, da je režimu za ločitev KDK sami zaradi lastnih interesov in ne zaradi hrvatskih ali sploh prečanskih. Ali si je misliti kaj bolj bedastege, kakor klerikalno pričakovanje in željo, da bi se stranke, združene v KDK, ločile samo zaradi tega, da bi se sedanje režimske stranke lažje obdržale na površju? S tako slabo zasnovanimi intrigami je doživel »Slovenec« že dovolj razočaranj in se le čudimo, da ga še niso spame-tovala.

Kaj se gospoda, ki odločuje pri njegovi pisavi, ne zaveda, da se to želje vsaj toliko časa neizpeljive, dokler bodo na vsa usta govorili, kako so si oddahnili, ko so z revolverskimi strelji pregnali iz Narodne skupščine predstavnike KDK, predvsem pa radičevske poslance?!

RAZSTAVA

TISK

7.-21. X. 1928

LJUBLJANSKI VELESEJEM

Dnevne vesti.

— **Kraljevo darilo maršalu Franchet d'Esperey.** Kralj je odredil, da se napravi za maršala Franchet d'Esperey uniforma našega vojvode, ki mu bo poklonjena kot spomin na proslavo 10 letnice proboja solunske fronte.

— **Odlikovanje inozemskih vojskih delegacij.** Kralj je podpisal ukaz, s katerim so odlikovani vsi člani inozemskih vojskih delegacij in FIDACA, ki so se udeležili proslave 10 letnice proboja solunske fronte.

— **Odlikovanje ravnatelja gradbene direkcije.** Z redom Sv. Save III. stopnje je odlikovan ravnatelj gradbene direkcije v Ljubljani Matija Krajec. Odlikovani so tudi ravnatelji vseh drugih gradbenih direkcij.

— **Odlikovanje.** Z redom Sv. Save IV. stopnje je odlikovan sodnik iz Maribora Leo Stukelj v znak priznanja za velik uspeh, ki ga je dosegel na olimpijadi v Amsterdamu. Z redom Sv. Save V. stopnje je odlikovan upravnik pošte Bled I. Ivan Bregant.

— **Smrt rektorja zagrebske univerze.** V torek je umrl rektor zagrebske univerze dr. Ernest Miller. Z njegovo smrtjo je zadel hud udarec hrvatski znanstveni svet. Pokojnik je bil star šele 62 let. Srednjo šolo je dovršil v Požegi, juridično študije pa na Dunaju in Zagrebu, kjer je promoviral za doktorja prava. Nekaj let je deloval kot državni pravnik, toda ves čas je hrepenel po znanstvenem delovanju. Vzel je dopust in odpotoval v Berlin, pozneje pa v Pariz in v druga evropska kulturna središča, da bi izpopolnil svoje znanje. Poleg kazenskega prava se je zanimal tudi za sociologijo in kmalu je tako zaslovel, da je bil pozvan za profesorja na stolico kazenskega prava in sociologije, ustanovljeno leta 1906 v Zagrebu. Napisal je več znanstvenih razprav, s katerimi si je pridobil sloves strokovnjaka na juridičnem polju.

— **Iz »Uradnega lista«.** »Uradni list Ljubljanske in mariborske oblasti št. 96, z dne 11. tm. objavlja pravilnik o umetnih vžigalnikih in kresilnikih.

— **Nova vojaška delegacija v Pragi.** 23. t. m. prispje v Prago na proslavo 10 letnice češkoslovaške republike naša vojaška delegacija, obstoječa iz načelnika generalnega štaba generala Pešiča, generala Kalafatovića, enega polkovnika generalnega štaba in enega subadmirala.

— **Hrvatski planinci na Pohorju.** V nedeljo 14. tm. priredi Hrvatsko planinsko društvo Sijeme za svoje člane skupen izlet na Pohorje do Mariborske in Ruške koče. Hrvatski planinci se odpeljejo iz Zagreba v soboto popoldne.

— **Nov zagovornik Puniše Račiča.** Morilca Punišo Račiča in njegovega sokrivca Jovanovića — Lune bo zagovarjal znani beograjski odvetnik Bora Popović.

— **Na naslov direktorja državnih železnic.** Zadnje čase so bili številnim ljubljanskim trgovcem zavrnjeni tovarni vozni listi z motivacijo, da so po neki odredbi prometnega ministristva predpisani že novi mednarodni tovarni vozni listi. Ljubljanski trgovci so sicer vedeli za to odredbo in povpraševali so povsod po novih tovarnih listih, pa jih niso mogli nikjer dobiti. Železniške postaje pa vračajo stare vozne liste in zahtevajo nove. Zato naj železniška direkcija sporoči, kje je mogoče dobiti nove mednarodne tovarne vozne liste, da z vračanjem ne bo zastal po nepotrebnem trgovski promet, ki je pri današnjih razmerah že itak počasen in neroden.

— **V vojaško pomorsko akademijo sta sprejeta poleg že omenjenih tudi Srebrni Slavko v Viča in N. Gregorič iz Ljubljane.**

— **Osebnosti v pošti.** Imenovani so pri poštni direkciji v Ljubljani za tajnike dosežani uradnik pošte Ljubljana I. Franc Salehar, Valentin Koman in Radivoj Masle. V višjo skupino so pomankljani pri pošti Videm - Dobropolje Miroslav Drobnič, pri pošti Ivanjkovci Lovro Petovar, pri pošti Kočevje Ana Schmidinger, pri pošti Kranj Marija Zupančič in Ernest Kump, pri pošti Križevci pri Ljutomeru Miroslav Vavpotič, pri pošti Krmelj Anastazija Bajuk, pri pošti Lož Milan Lah, pri pošti Ljubljana I. Miroslav Šubič, Stanko Knez, Ivan Rakovec, Avgust Černe in Dragica Jakovljeva - Šoštar, pri pošti Maribor 2 Peter Konih, Franc Vavpotič in Josip Černošek, pri pošti Rogaska Slatina Ignac Pečar, pri pošti St. Jurij ob Ščavnici Ivan Krefl, pri pošti Semič Franc Ulčakar, pri pošti Središče ob Dravi Franc Milinarič, pri pošti Hoče Ana Eržen, pri pošti Celje Ivan Gantz in Josip Savelli, pri pošti Maribor I. Viktor Zagorski, pri pošti Moškanjeci Anton Lah; premeščeni so od pošte Ljubljana I. k pošti Maribor I. Ivo Smerdu, k pošti Ljubljana I. Franjo Lapajne iz Novega mesta, Rupert Tručelj iz Zidanega mosta in Anton Učakar iz Ljutomera. Pri poštni direkciji v Ljubljani sta imenovana za tajnika računsko blagajniški uradnik Joško Stukelj in uradnik pošte Ljubljana I. Franjo Jereb.

— **Prošnja Dolenjev na železniško direkcijo.** Dolenjci prosijo železniško direkcijo, naj postavi na dolenjskem kolodvoru na pripravnem mestu ob plotu dolgo klop, kamor lahko občinstvo postavi svojo ročno prtljago ali sede, ko čaka osebito ob opoldanskih urah 50-100 potnikov na vlak. Le pogledite, kako naše ženske posedajo tam po

ležečih železn. tračnicah. Na drugih kolodvorih tega ni. Dolenjke nosijo na ljubljanski žilvski trg dan za dnem živila in zato bi pač zaslužile, da bi jim železniška uprava postavila klop, na kateri bi lahko sedele do prihoda vlaka. Prepričani smo, da bo železniška uprava to skromno željo Dolenjev upoštevala, saj tudi oni plačujejo pristojbine in jih ne kaže prištevati v nižjo kategorijo potnikov.

— **Paberkovanje je na Dolenjskem v navadi,** toda le v vinogradih, kjer je trgavec že končana. Panča P., Stanko U. in Matilda S. iz Gaberja pa so bili drugega mnenja. Kdo bo pobiral grozdje po trgatvi, če ga lahko dobiš še pred trgatvijo. Vzeli so s seboj košare in hajd v Woggov vinograd na Miklavževem hribu. Prinesli so domov grozdja polne košare. Neka poštna stranka je celo zadevo ovadila stražniku. Na policiji so se izgovarjali; Tončka trdi, da jo je zapeljala Matilda, ki je rekla, da je dotični vinograd last neke njene tete, ki ji je dovolila, da si lahko nabere grozdja, kadar se ji lušča in kadar pride mimo, Stanko pa pravi, da je rekla Matilda, da je vinograd Westnov in da ima dovoljenje, da sme nabirati grozdje. Matilda sama je trdila, da jim je dovolila trgati grozdje neka ženska, ki se je nahajala v vinogradu in ki je bila najbrž lastnica, pa pride vinar in pove, da je tudi dotična ženska sama kradla grozdje. Refren bo končno brez grozdja pred sodiščem.

— **25letnice poroke** obhajata danes v krogu svojih sorodnikov G. Rado B. r. v. s. Postajenačnik v Trzinu s soprogo Ano, roj. Koželj. Še mnogo let!

— **Iz zdravniške službe.** V imenik zdravniške zbornice za Slovenijo je vpisan sekundarij oblasne splošne bolnice v Mariboru dr. Ivan Sernec.

— **Rastava »Tisk«** v Ljubljani na velesejmu traja do 21. t. m. Posebno zanimiva je razstava mednarodnega časopisja. Zastopanih je nad 60 držav oziroma narodnostnih skupin. Napisari pri posameznih skupinah s kratkimi besedami pojasnjujejo stanje in višino časopisja v dotičnih državah. Razstavo si je vredno ogledati tudi v informativne svrhe. Kdor jo obišče bo zadovoljen, ker je prav gotovo, da si bo z obiskom te razstave svojo izobrazbo znatno izpopolnil.

— **O lesorezih.** Še predno je Gutenberg okoli leta 1445 uporabil sestavljanje posameznih črk v celoto, v sestavljeno stran, so rezali cele stranice in leseno ploščo in s teh odkiskavali. Prvazprav sega poznanje lesoreza v prastaro dobo, ko so stari narodi rezali v lesene plošče razne podobe. Po izumu tiskarstva je lesorez služil ilustriranju in to vlogo je ohranil do danes. Prvi lesorez, ki je označen z letnico, je iz leta 1425 in predstavlja Sv. Krištofa, ki nosi Jezusa. Našli so ga v nekem samostanu pri Memmingenu. Okoli leta 1600 je lesorez znatno napredoval. Medtem ko je dotodajni lesorez prikazoval slike le v grobih potezah, so sedaj skušali tudi z lesorezom doseči na eni sliki svetle in temne obrise. Začeli so izdelovati tudi večbarvne lesoreze z uporabo več plošč, ki so jih odkiskavali eno na drugo. Tak lesorez »Taborišče v Egiptu«, imamo iz l. 1509. Šestnajsto stoletje je bilo za lesorez cvetoča doba. Najslavnejši nemški lesorez te dobe je bil Nemeč Albrecht Dürer, katerega štiri-stoletnico smo slavili letos. V par potezah je znal položiti v svoja dela toliko sile in veličine, da jih občudujemo še danes. Dürerjevi lesorezi so razstavljeni v razstavi »Tisk« na ljubljanskem velesejmu. Tu se vidi v lesorezih tudi stara Ljubljana.

— **Boben poje po Sloveniji.** Bregjavla gospodarska politika hegemonističnega režima je spravila državo kljub njenim naravnim bogastvom že na rob propada. Industrijska podjetja omejujejo ali celo ustavljajo obratovanje, naši obrtniki komaj še živijo, a po kmetih vedno bolj poje boben. Vsaka številka »Uradnega lista« objavlja dolgo vrsto dražbenih oklicev, ki jasno pričajo, da so gospodarske razmere pri nas od dne do dne obupnejše. V zadnjem »Uradnem listu« je objavljenih kar 40 dražbenih oklicev.

— **Izplačilo razlike državnim uslužbenecem.** Nedavno se je oglasila pri finančnem ministru deputacija črnogorskega uradništva. Prosila je ministra, naj se že vendar izplačajo razlike, ki jih dolguje država svojim nameščencem že toliko let. Minister je deputacijo potolažil z obljubo, da se bo v ta namen najelo posebno posojilo, s katerim bo poravnal vse notranje dolgovne. Povsem prav in pravično bi bilo, da se slabo plačanemu uradništvu spričo današnje dražnje čim prej izplačajo razlike, kar bo tudi v interesu državnega ugleda.

— **Nalezljive bolezni v mariborski oblasti.** V mariborski oblasti je bilo od 22. do 30. septembra 57 slučajev tifuznih bolezni, 24 griže, 32 škrlatinke, 22 ošpic, 20 davice, 6 krčevite odravenlosti, 4 šena in 2 dušljivega kašlja.

— **Natečaj za diplomirane strojne inženjere,** gojence višje zrakoplovne šole v Parizu. Letos bodo poslani v višjo tehnično šolo v Parizu trije naši diplomirani inženjerski strojne stroke. Kot vojaški državni štipendisti bodo dobivali po 2000 frankov mesečno. Šolnino, stroške za šolske potrebščine in za vožnjo plača država. Kandidati

naj pošljejo prošnje zrakoplovni komandi vojnega ministristva do 15. tm. Podrobnosti natečaja so razvidne iz »Uradnega lista« št. 96, z dne 11. tm. V zvezi z razpisom tega natečaja v našem »Uradnem listu« moramo ugotoviti, da je bil natečaj v »Službenih Novinah« razpisan že 5. tm. in da je treba prošnje vložiti do 15. tm. Zeleti bi bilo, da bi se naš »Uradni list« z objavami važnejših natečajev nekoliko požuril, kajti sicer kandidati ne morejo pravočasno vložiti prošnje.

— **Natečaj za gojence veterinarske šole.** Letos bo sprejetih na veterinarsko fakulteto zagrebske univerze 10 gojencev. Pravico do natečaja imajo oni kandidati, ki so kot študenti že vpisani na omenjeni fakulteti, med njimi v prvi vrsti oni, ki so že položili prvi državni izpit. Kandidati naj vložijo prošnje neposredno pri veterinarskem oddelku vojnega ministristva in sicer najkasneje do 25. tm.

— **Bestialen umor na Bledu pojasnjen.** V soboto smo poročali o strahovitem zločinu na Bledu, kjer so našli umorjenega, razsekano in sezgano žensko, čije identitete sprva niso mogli ugotoviti. Vestni blejski orožniki so takoj uvedli obrtno preiskavo in posrečilo se jim je v najkrajšem času pojasniti zagoneten zločin. Preiskava je pokazala, da je umorjenka 21-letna kuharica Anica Vršnikova, doma s Kala, občina Doberniče pri Trebnjem. Umoril jo je baje njen fant, 24-letni tesarski pomočnik Janez Kokač, s katerim je bila zaročena. Dekle je bilo namreč noseča in to je dalo povod, da je bilo fantu napoti. Umor je bil baje izvršen v noči od 19. do 20. avgusta. Od tega dne so pogrešali Vršnikovo, ki je do takrat služila pri učitelju v pok. Rusu na Bledu, a je baš nekaj dni poprej odpovedala službo, češ, da gre služiti v Zagreb. Fant jo je baje popihal v Italijo. Orožniki še poizvedujejo, da ugotove vse podrobnosti zločina. Upati je, da bo tudi zločinec kmalu v rokah pravice.

Dama

ki hoče biti elegantna, si preskrbi vse, kar je najnovejše, pri

P. Magdič, Ljubljana.

— **Vreme.** Včeraj je barometer padel in dobili smo dež, danes je pa zopet poskočil tako, da se trajnega poslabšanja vremena ni bati. Včeraj je bilo povsod več ali manj oblačno. V Splitu je bilo 20, v Skoplju 19, v Beogradu 17,7, v Mariboru in Zagrebu 16, v Ljubljani 13,4 stopnje. Danes jutraj je kazal barometer v Ljubljani 763, temperatura je znašala 6,5 stopinj.

— **Nesreče pri delu.** Kajzarica Franciška Cimperman iz Cerknice pri Logatcu je včeraj popoldne obirala jabolka. Pri delu se ji je nenadoma odlomila veja in Cimpermanova je padla na tla. Pri padcu je dobila težje notranje poškodbe in so jo morali prepeljati v ljubljansko bolnico. — Danes popoldne je padel z zidarskega odra tesarski vajenec Valentin Kristan. Pri padcu se je poškodoval na nogi. Rešilni avto ga je prepeljal v bolnico. — S palico po glavi. Delovodja Franca Crtnaca iz cementne tovarne v Zagorju je udaril nočni čuvaj Peregrin Stromljen tako močno s palico po glavi, da se je opotekel in zgrudil na tla. Prepeljati so ga morali v bolnico. — Služkinja Ivana Ahašičeva iz Velesovega pri Kranju se je pri žetvi s srpom uzešla v desno roko. Morala je v ljubljansko bolnico.

— **Nov koledar.** Te dni so bili dotiskani nazimni kakor tudi podložni koledarji, katere izdaja Zaklada Hrvatskog Naroda za obiskro in odgoj siročadi hrvatskih zastopnikov in mučenikov blagop. Stjepana Radića, Pavla Radića in Djuro Basarića. Obe vrsti koledarjev sta zelo okusno izdelani, tako da njih zunanost lahko služi za okras na mizah, v sobah, pisarnah itd. Naročila na veliko za vso Slovenijo se naj naslove na poštni predal 249, Ljubljana, kamor naj se javijo tudi papirnice iz vseh mest in večjih trgov v Sloveniji, katere želijo prevzeti prodajo.

771-n

Iz Ljubljane

— **Iz Nova razsvetljava v operi.** Instalacija nove električne napeljave je dogotovljena. Dela, ki so jih izvršili specialni monterji tvrdke Siemens - Schuckert s pomočjo celotnega tehničnega personala opere, so trajala polne tri mesece. Po sodbi strokovnjakov so izvršena v zornost predstavlja sedanjí svetlobni aparat naše opere najmodernejši, kar imamo v tej stroki v naši državi. Prvič bo delovala ta naprava v soboto 13. t. m. pri otvoritveni predstavi nove opere sezone s Smetanovim »Dalborjem«.

— **Iz Opozorilo abonement reda B. in C. sezona 1927/28.** Ker se je zaradi tehničnih vzrokov zakasnila otvoritev nove sezone v operi, je moral biti takoj uvrščen novi repertoar. Uprava bo še neodigrani dve predstavi opere »Salome« uvrstila še v teku tega meseca.

— **Iz Predprodaja gledaliških vstopnic.** Gledališka uprava opozarja gledališko občinstvo, da se vrši od danes naprej predprodaja gledaliških vstopnic zopet pri dnevnih blagajni v operi.

— **Iz Gradbena rokodelska šola na Tehniški srednji šoli v Ljubljani.** Šola traja tri leta po pet mesecev, od 1. novembra do 31. marca. Sprejemajo se zidarski in tesarski pomočniki. Vpisovanje se vrši od 29. do 31. oktobra. Za prvi razred morajo učenci napraviti sprejemni izpit iz slovenščine (kratek spis po narekovanju) in iz računstva. Sprejemni izpit se vrši v sredo dne 31. oktobra. Vsi učenci se morajo k izpitu prijaviti zjutraj ob 8. Redni šolski pouk se prične v soboto, dne 3. novembra ob 8. Prijave sprejema in daje pojasnila ravnateljstvo tehniške srednje šole v Ljubljani.

— **Iz Modernizirana trgovina.** V hiši št. 1 na Dvornem trgu je pritrilni prostor, v katerem se nahaja prodajalna pohištva, ves

prenovljen. Trgovski lokal ima sedaj velika okna ter vhod tudi s trga. Hiša je s tem na zunanosti znatno pridobila.

— **Iz Redne preiskuje za sobo-črko slikarje in pleskarje** se vrše v mesecu oktobru. Prošnje je vložiti do 20. tm. pri združnem načelnstvu. 772-n

— **Iz Pomankljivi hodniki** so poleg drugih zlasti na Cankarjevem in Gallusovem nabrežju ter Jurčičevem trgu. Ker je vse to sredi mesta, je popravilo nujno potrebno.

— **Iz Sokol Šiška** bo priredil v petek ob 8 in v nedeljo ob 11. dopoldne ter ob 9. zvečer filmsko predavanje »Vidčice inkvizicije«. Vstopnina 5, 4 in 3 Din. 774-n

— **Iz Plesna vaja Sokola Šiška** v soboto ob 8. uri zvečer. Točnost. 773-n

— **Iz Sobotni plesni tečaj - šole Jenko** se otvori v soboto 13. t. m. ob 8. uri zvečer v »balkonski dvorani Kazine. Vabijo se še dame in gosposde, ki se žele temeljito priučiti in uvežbati letošnje plesne. Prijave vsak dan od 5. do 7. ure pop., ali pri otvoritvi v »balkonski dvorani Kazine. 775-n

Iz Celja

— **Zaradi opravljanja je nabunkal** nekoga črnega mojstra v Gaberjih električar K. Dobil ga je na cesti in ga večkrat sunil v prsa. Mojster je sam priznal, da je K. opravljal. Ima baje to grdo navado.

Podrobnosti o strahoviti katastrofi v Pragi

Reflektorji so obsevali ruševine, izpod katerih so vlačili strahovito razmesarjena trupla, odtrgane ude in ranjence. — Javnost dolži vladu, da je z novim zakonom o stavbnem gibanju zakrivila katastrofo.

Vsa Praga je pod vtisom strahovite katastrofe, ki je nastala v torek popoldne na vogalu Škofijske ulice in Poříča, kjer se je porušilo šestnadstropno novo poslopje trgovca Jakescha in pokopalo pod seboj mnogo delavcev in pasantov, ki so šli slučajno mimo. Vrsta nesreč pri novih stavbah, ki so se pripetile zadnje mesece v Pragi, je dosegla s tem vrhunec. Od šestnadstropnega poslopja je ostalo samo leseno ogrodje lita. Vse drugo se je porušilo do tal tako, da je gramoz zasul celo sosedne ulice. Najprej so razpokali srednji stebri, potem se je pa prelomila streha in vse poslopje se je med silnim bobnenjem sesulo. V zadnjem hipu je poskakalo iz tretjega nadstropja 15 delavcev, a vsi so bili težko ranjeni.

O katastrofi je prvi obvestil gasilce policijski inspektor Matoušek. Kmalu se je raznesla vest o strahoviti nesreči po mestu in ljudje so začeli oblegati kraj katastrofe. Iz bližnje vojašnice so prihleteli vojniki ženijskega polka in začeli odkopavati mrtve in ranjence. K vojakom je prihletel mlad delavec Harand in jih rotil, naj rešijo njegovega brata izpod razvalin. Pretresljiv je bil pogled na vojake, ki so nosili

roke, noge in zmečkana trupla

v avtomobile rešilne postaje. Na kraj katastrofe je prispel kmalu tudi notranji minister Černy, ki je prevzel vodstvo rešilne akcije in vzpodbujal vojske, naj hitro kopljejo, da pridejo do kleti, v katerih je bilo zasutih največ delavcev. Za notranjim ministrom so prispeli tudi zastopnik ministristvskega predsednika Šramek, minister Neumann, zastopniki mestne občine in raznih uradov.

Na kirurško kliniko prof. Jiraska so v dveh urah po katastrofi prepeljali 30 ranjencev. Ranjenci so imeli večinoma pretresene možgane, zmečkane noge in roke in težke rane po vsem telesu. Enemu ranjencu je

odtrgalo nogo,

ki so jo pripeljali za njim z drugim rešilnim avtomobilom. Prof. Jirasek je pripovedoval, da je videl tako grozne rane samo med vojno na bojišču po ofenzivi. Ker se je začelo mrčaiti, so morali poklicati na pomoč avtomobil s reflektorji, ki so kraj katastrofe obsevali.

Ranjeni stavbni mojster je izjavil, da je delalo ob času katastrofe v novem poslopiju 80 delavcev. Do 5. popoldne so prepeljali v bolnico 30 ranjencev. 50 jih je pa še ležalo pod razvalinami. Očividci so pripovedovali, da je pod razvalinami tudi

kočijaž s parom konj

in da je zasulo tudi

celo traiko s prodajalcem vred.

V hipu katastrofe se je ustavljal blizu poslopja avtomobil in sofer je stopil v trafiko po cigarete, pa se ni vrnil več. Ing. Pražak, brat stavbnika, ki je gradil poslopje, je izjavil, da je bilo v poslopiju zaposlenih 87 delavcev, od katerih se je rešilo brez težjih poškodb samo 20. Pod razvalinami so obležali tudi stavbnik Pulcman, vodja betonskih del ing. Mundl in neki stavbni asistent. Inženjer Pražak pravi, da je bila gradnja pod stalno kontrolo in da je bilo sploh vse v redu. Mešanje betona je bilo normalno in katastrofo je zakrivila no njegovem mnenju

slaba kakovost cementsa.

Protj večeru so potegnili izpod razvalin strahovito razmesarjeno truplo neke ženske, ki je peljala v hipu katastrofe mimo poslopja otročička v vozčku. Nesrečnega otročička so našli pod razvalinami šele drugi dan. Delci, ki so razkopavali razvaline, so slišali signaliziranje zasutih delavcev v kleti. Rešilna akcija se je nadaljevala vso noč. Reflektorji so obsevali ruševine, stroji so vrtali in rezali železje, da odkopjejo klet, v kateri je bilo več zasutih delavcev. Ob strani je stal avtomobil

— **c Glasbena Matica v Celju.** Solopetje bo na tem zavodu poučevala predvidoma gđ. Zora Romas, koncertna pevka in bivša članica ljubljanske opere. Prijave sprejema ravnateljstvo šole Glasbene Matice v Celju še do 20. tm. bodisi ustno ali pisмено.

— **c Kmetstvo - demokratska koaliciija** priredi v nedeljo, dne 28. tm ob pol treh popoldne v veliki dvorani Celjskega doma velik manifestacijski zbor, na katerem bosta poročala poleg drugih poslancev KDK voditelja Kmetstvo-demokratske koaliciije dr. Vladko Maček in Svetozar Pribičević. Vse zaupnike KDK opozarjamo, da se ravnajo po prejetih navodilih.

— **c Miha, ki jo rad popiha,** namreč s tujim kolesom, je bil končno le zasačen. Ko je posestnik Janko Kukovec iz Zagrada kupoval v trgovini Deško in Glavnem trgu slanino, je prislonil svoje dvokolo v hodniku ob zid. Vrnil se je iz trgovine in opazil, da je sedel na njegovo dvokolo neki neznanec, ki jo je hotel pobrisati v smeri profi Kr. Petra česti. Tekel je za njim in opozarjal stražnika na križišču s klicanjem. Ta je podjetnega Miho res ustavil in aretiral. Na stražnici je Miha priznal tatvino in se izgovarjal z bedo, ker je že dolgo brezposela. Svoj zagovor je kmalu prevrgel in trdil, da ga je k tatvini nagovoril neki možki, s katerim bi kolo prodala in si dobiček delila. Končno se je izgovarjal, da je bil pijan.

bil rešilne postaje z groznim tovorom. Nakladaljo razmesarjena telesa in zmečkane ude, ki so jih našli pod razvalinami. Ob pol 9. zvečer, ko se je gasilec posrečilo odkopati ruševine do kleti, so potegnili izpod razvalin delavca Červinko vsega razmesarjenega. Nesrečnež je bil nad 6 ur pod razvalinami med mrtvimi tovariši.

Oblasti so šele pozno ponoči ugotovile, da je delalo v hipu katastrofe v novem poslopiju 87 delavcev. Izpod razvalin so potegnili

tri odtrgane noge,

o katerih sploh ne vedo, komu pripadajo. Delavec Ledevka se je rešil na ta način da je skočil v sosedni dom v privatno stanovanje. Dobil je hud živčni napad. V hipu katastrofe se je bližal tramvaj in da ni bilo v bližini službujočega stražnika, ki ga je v zadnjem hipu ustavil, bi bilo zasulo tudi tramvaj z vsemi potniki. V neposredni bližni ruševini stoji stanovanjska hiša, ki je po katastrofi močno razpokala. Vsi stanovalci so se morali preseliti v drugo hišo, ker se je bati, da se tudi ta hiša poruši.

Inženjer Pražak je izjavil, da je kupoval njegov brat cement pri neki domači cementarni, ki pa ni mogla izpolniti vseh naročil, ker je gradbena delavnost v Pragi zelo živahna. Beton, ki so ga izdelovali iz tega cementsa, bi se moral v treh dneh strditi. Toda čez teden dni se je začel drobiti tako, da so ga delavci lahko s prsti drobili. To hibo je opazilo stavbno podjetje že na štirih novih stavbah, toda povsod je nevarnost pravočasno odstranilo. Katastrofa je nastala najbrž na ta način, da se je stebler v mezaninu pod pritiskom razdrobil, dasi je bil stal že dva meseca. Če bi bila konstrukcija slaba odnosno če bi bili računi napačni, bi bili popokali stebri tam, kjer je bil največji pritisk.

Poleg gasilcev je odkopavalo razvaline 500 vojakov. O polnoči je poveljnik stotnije izjavil, da so prikopali vojaki do novega nesrečneža, ki so mu potisnili skozi odprtino večerjo. V vse podzemne prostore so spustili kisik. Številni mrtvih in težko ranjenih še zdat ni točno znano.

Katastrofa je vzbudila splošno razburjenje ne samo med prebivalstvom Prage, marveč tudi v parlamentu. Vršila se je baš seja proračunskega in socialnopolitičnega odbora in poslanci so sejo takoj prekinili in odšli na kraj katastrofe. Praška javnost se začudeno vprašuje, kako je mogoče, da se je pripetilo zadnje mesece na novih stavbah že toliko nesreč. Javnost dolži vladno koalicijo, ki je kljub svarilu strokovnjakov letos spomladi izglasovala nesrečni člen 49. zakona o stavbnem gibanju, ki bo zabeležen kot črni paragraf češkoslovaške zakonodaje. Prvotni člen 49. je določal, da so oproščena vseh davkov nova poslopja, zgrajena v letih 1925 do 1928. In sicer za dobo 25 let. Isto velja za mala stanovanja, ki bodo zgrajena najkasneje do konca tekočega leta. Male stanovanjske hiše so oproščene vseh davkov za dobo 35 let. Letos spomladi je pa vladna večina izglasovala nov zakon o stavbnem gibanju, po katerem so nova poslopja oproščena davkov 15 let, stanovanjske hiše z malimi stanovanji pa 25 let, če bodo dograjene do konca leta 1932. Zato so skušali stavbniki spraviti nove stavbe pod streho do konca letošnjega leta. Posledica je bila, da so gradili na hitro roko in da na solidnost dela večinoma sploh niso pazili.

Koristna nevarnost.

V provincijalnem hotelu se je ustavila na umetniški turneji znamenita igraalka. Ko se je pripravljala k počitku, je vsa prestrašena opazila, da leži pod posteljo neznan možki. Sobarica jo je pa potolažila, češ, le pustite ga tam, postelja ima itak samo tri noge.

Roger de Beauvoir:

Sužnja

Roman.

XIII.

Povratek.

Grofica se je zavedla šele na svežem nočnem zraku v svoji gondoli, ki je naglo rezala valove. Bila je srečna, da je niso videli biriči, ki jih je privedel Grimani v proklete hišo.

Prihod policije je palačo grofa Lipone je razburil prebivalstvo vsega okraja. Ker so se grofovi služabniki aretaciji upirali, je strel iz pištole prebudil sosedne cerkve sv. Jakoba. Kljub splošni zmešnjava je bil Azael tako previden, da je zakril grofici obraz z žametasto masko, ki ji je spotoma padla na tla. Safia je torej upala, da se vrne v svojo palačo, ne da bi kdo slutil, da je bila odsotna.

Lepa Grkinja se je pa bolj bala za Cagliostro, nego za markiza de Saluces. Kmalu je prispela do palače d' Azola, ki ji jo je bil podaril zaljubljeni dož. Ko je prišla za ključko svojega razkošnega bivališča, kamor je rad zahajal Alessandro po nočnih sejah sveta, se ji je tresla roka, kakor da ima slabo vest. Zvesti sluga ji je pa sporočil, da dož že spi. Vrniti da se je že pred dobro uro.

Po prstih je šla Safia skozi sobane in po hodnikih, kjer je še dišalo po svečanosti. Kmalu je pritisnila na skrivno prožno stranskih vrat in obstala je v sobi, kjer je gorela pri postelji luč.

Cesto je bila ta sobi Alessandrov zavetišč, često se je knez v nji izpremenil v ljubčka. Zato jo je grofica okrasila po vzorcu sobe, v kateri je stanoval njen bivši gospodar Teledi. Stene so bile pokrite s perzijskimi preprogami, turško orožje, trofeje, posode z dišavami in polne kosare redkih cvetlic so dopolnjevale opremo budoarja, čigar čudno nasprotje je bil on, ki je spal zdej v njem na postelji iz rezljane stonove kosti.

Zares, v tem damskem salonu, ki ga je Alessandro tako razkošno opremil, je bil beneški dož v svoji moški lepoti podoban malone strogemu patrijarhu, ki ga je ljubica uspavala z ljubavnim napojem. Legel je na svilene blazine, oblečen in se zbudil, ko je prišla Safia. Zdelo se je, da sanja dož mučne in težke sanje. V spanju je stokal in vzdihoval.

— Ottale... Ottale! — to je bilo prvo ime, ki ga je slišala Safia iz njegovih ust.

Grofica je že davno poznala žida Ottala. Vedela je, da je pošten stavec, ki zelo vestno opravlja službo blaginjske beneške republike. Vsi so mu zapupali, kajti bil je mož kremenitega značaja. Bil je od starosti že ves sključen in zasmehovali so ga, kajti kljub korupciji po uradih in moralni pokvarjenosti plemstva je ljudstvo s plemiči vred še vedno sovražilo žide. Ottale ni nikoli prestopil praga svoje hiše v zakotni, mračni ulici Ghetta. Nikjer ga ni bilo videti, razen na velikih beneških sve-

čanostih, na gostijah, ki jih je prirejal dož, in na ljudskih veseljih, pa še teh se je urad udeleževal. Pač pa je bila njegova hčerka Ziana največja privlačnost vseh prireditelj. Ljubil jo je, kakor ljubi oče edino radost svojega doma, ljubil jo je in drhtel pri misli, da se bo moral nekega dne ločiti od svojega zaklada. Grofica je rada zahajala v židovski okraj in posečala starega žida. Ziana je bila njena varovanka in Safia ni bila ljubosumna na njo, če je govoril dož o nji kot o roži Ghetta.

Zidovka je pripadala najnižjim slojem in Safia je rada primerjala njeno usodo s svojo. Tudi ona je poznala nesrečo kljub svoji mladosti in lepoti, tudi ona je našla v Alessandru enako zaščito in dobrotljivost.

— Sanja se mu o Ottalu, — je zašepetala. — Ottale je njegov prijatelj in svetovalec. Nedvomno se poslavljaja od njega in misli, da govori z njim.

Dož se je zganil.

— Često sem mislila, — je nadaljevala grofica svoj samogovor ob spečem Alessandru — na to, kar mi je nekoč pravil eden najstrožjih in najbolj krutih beneških inkvizitorjev, stari senator Gandone. Dejal je, da se je pri obsojenih zanimal vedno samo za njihove sanje. Sanje drugega Alessandru da bi mi govorile samo o njegovi ljubezni, kajti če sem zanj nesrečna, mu moram biti tudi hvaležna za najslajše in najlepše ure svojega življenja. Da, pogosto je spal na mojem srcu, pri meni... v tej sobi... često je govoril z menoj o oni drugi, ponosni ljubici, ki jo sovražim, ker ga odvrača od moje ljubezni... o Benetkah, o tej edini moji rivalni v njegovem srcu. Lahko spiš in sanjaš o nji tudi pri meni, Alessandro. Saj nisem tako nesmetna, dragi, da bi dušila v tebi plamen, ki te žge in razjeda. Da, trdno upam, da nastopijo za nju časi opojnosti in sreče ne glede na molega zakletega sovraoa, ki ga je privedel satan v Benetke, da me uniči. Bože moj, zanašam se nate, kakor se zanašam na svojega ljubčka!

Safia je padla na kolena pred staro sliko v kotu. Na steni je visela Kristova slika. Z drhtečimi rokami jo je snela. Bala se je, da bi se Alessandro ne zbudil.

Odstranila je platno, na katerem je bil naslikan Krist, in zagledala je deščico, na nji pa šop črnih las. Safia je gledala nekaj časa te lase in jih vsa objokana poljubljala. Srce ji je močno utripalo, gledala je lase kakor relikvijo.

— Ubožica, — je zašepetala, — prav si storila, da si umrla. Tvoja mati je danes vsa nesrečna in obupana. Ti, ki sem te nosila pod srcem, si zdaj angel in prositi moraš boga, da me reši vseh nadlog. Tvoji lasje se mi zde žarki Marijine krone. Zbogom, zbogom, moj angel! Ubožica!

Grofica je obesila sliko nazaj na steno. Na obrazu se ji je poznala neizmerna bolest. Molče se je nagnila nad doževo posteljo in slišala je, kako v sanjah globoko vzdihuje in govori.

— Zlato... da... zlato... zlato... zlato... zlato... zlato! —

Zdelo se je, da dož s krčevito sklenjenimi rokami kliče na pomoč neznanu, vsemogočnu silo. Iztegoval je roke proti nji in jo klical. Kar so mu roke omahnile, mrzel pot mu je oblił čelo. Krčevito je stisnil ustnice in umolknil.

— Ona! — je vzkliknila grofica. — Vedno ona!

Safia se je nagnila nad Alessandrov obraz, ki je ves žarel.

Da, na tem krasnem obrazu je bilo polno najlepših nad. Zdelo se je, da je neka sladka, nadnaravna misel oživila njegovo, pravkar se blede in mračno čelo. Dož se je smehljaj. Safia se je zdelo, da šepetajo njegove ustnice njegovo ime.

— O meni sanja, — je pomislila. Naenkrat se je zdrcnila in zadržela po vsem telesu.

— Ziana... Ziana! — je šepetal Alessandro.

— Židovka Ziana! — je ponovila grofica z drhtečim glasom.

Zdelo se je, da so doževe ustnice še nekaj zašepetale, toda bil je samo nerazumljiv vzdih. Safia se je bala, groza jo je obšla pri misli, da ji odkrije Alessandro v sanjah strašno tajno.

V tem kritičnem trenutku je začela stenska ura tako glasno biti, da se je Alessandro zganil. Obenem se je začel na hodniku ropot in skozi ključavnico se je posvetilo. Grofica ni imela kdaj zakričati, kajti vrata so se naglo odprla in mož v plašču s kapuco čez glavo je stopil v sobo. Zdrzil se je, videč Safio stoječo nepremično pri postelji, na kateri je počival Alessandro.

Dož je vstal in prestrašeno gledal zdej moža z lučjo v roki, zdaj grofca.

— Tadde! — je vzkliknil, ko je mož odložil kapuco.

— Jaz sem, Visokost. Oprostite, da vas nadleujem ob tej pozni uri. Prihajam v imenu žida Ottala. Mož je star in poleg tega se mu zdi nočni sestanek izredno važen. Zato ga je strah hoditi ponoči po zakotnih ulicah. Ottale pravi, da bi rad govoril z vami. Mislim, da lahko zaupate vodniku, ki vam ga pošilja.

Mladenci je odgrnil plašč in pokazal dožu, da je oborožen.

Leka proti raku sploh ni

Znameniti nemški raziskovalec raka, ravnatelj zavoda za lečenje raka v Berlinu in generalni tajnik nemškega odbora za pobijanje te strašne bolezni dr. Ferdinand Blumenthal, je podal te dni nemškimi novinarjem važne izjave glede na polemiko, ki se je razvila zadnje čase o lečenju raka. Dr. Blumenthal je najprej ugotovil, da obstaja kriza v lečenju raka. Prvotno so zdravniki smatrali, da je rak navaden pojav in so ga lečili z raznimi serumi. Dolgo so mislili, da povzročja raka bacil in da nastane bolezen ne glede na slošno stanje bolnika. Toda komplikacija je v tem, da rak ni povsem enostavna biološka bolezen in da je potrebna gotovo dispozičija telesa, da človek to bolezen sploh dobi. Rak kot tak se ne podeduje. So pa rodbene, kateri člani bolehalo brez izjeme na raku. To so poedini slučaj, ki se pa pojavljajo samo pri ljudeh v starosti okrog 40 let. Člani takih rodbin morajo paziti, da se poroče s člani zdravih rodbin.

Rak je izrazito lokalna bolezen. Celice raka se ločijo od celic organizma in v bistvu niso paraziti. V najnovejšem času smatrajo zdravniki spremembo normalnih celic v celice raka kot presovno onih fermentov, ki nastajajo v celicah. Izpremenjeni fermenti lahko zapuste svojo celico in vplivajo na zdravo ter izpremene tudi njo v celico raka. Proučevanje tega problema predstavlja ključ za nadaljnja proučevanja raka. Dr. Blumenthal je trdno prepričan, da se fermenti normalne celice pretvarjajo v fermente raka pod notranjim kemičnim vplivom. Učinkovitih sredstev proti raku sploh nimamo. Najbolj žalostno pa je, da lečijo raka mazaki, ki bolniku več škodujejo nego koristijo. Moderna medicina je tako napredovala, da lahko vsakemu bolniku podaljša življenje ali pa ga celo reši sigurne smrti.

Pred poletom novega „Zeppelina“ v Ameriko

V Friedrichshafnu vlada te dni mrzlično razpoloženje. Vrše se zadnje priprave za polet novega zračnega orjaka »Grofa Zeppelina« v Ameriko. V hangarju je vse živo. Mornarji in tehniško osebje teka sem ter tja, zrakoplov polnijo z gonilnim in nosilnim plinom in bencinom za polet, ki bo trajal okrog 120 ur. Zadnje dni preizkušajo tudi razne navigacijske instrumente itd. V gondole nosijo živila in spravljajo pošto. Še nikoli ni šlo po zraku toliko pošte v Ameriko. Potniki ne smejo vzeti s seboj nad 20 kg prtljage. Za vsak kilogram se bje boi.

Zadnje dni se je priglasilo nebroj kandidatov za prekoceanski polet. Izvzemši španskega polkovnika Herrerra, je pa kapitan Eckener vse prošnje odklonil. Računa se, da se bo Zeppelinovega poleta v Ameriko udeležilo s posadko vred okoli 60 oseb. Zadnje dni je bilo treba urediti vprašanje vizuma.

kajti brez vizuma se tudi po zraku n. sme potovati v Ameriko.

Baje je startal »Grof Zeppelin« že danes dopoldne. Vreme nad Bodenskim jezerom je sicer viharno, pa tudi nad oceanom divjajo viharji. Meteorološke postaje javljajo tudi za prihodnje dni neugodno vreme. Toda Eckener bo kljub neugodnim vremenskim prognozam tvegaj prekoceanski polet. Če mu bodo nagajali viharji, se ne bo držal določene smeri, marveč bo ubral drugo pot.

Tudi v Ameriki se mrzlično pripravljajo na sprejem »Grofa Zeppelina«. V Lakehurstu je pripravljen več sto tehnično izvežbanih mornarjev, ki bodo pomagali pri pristanku ogromne zračne ladje. V Lakehurst bodo vozili posebnih vlaki, ker računajo na ogromen naval ravednega občinstva. Letalski klub v Newyorku priredi dr. Eckenerju in njegovi posadki na čast velik banket.

Ruski študenti ustrelili boljševiško vohunko

Nedavno se je pričel v kubanski oblasti v Rusiji proces proti 67 slušateljem poljedelske akademije, ki so organizirali zaroto proti boljševiškemu režimu. Ustanovili so tajno organizacijo »Zvezo sinov Rusije«. Organizacija je kmalu pritegnila mlado inteligenco in celo nekaj sovjetskih funkcionarjev. Njen namen je bil širiti protikomunistične brošure med ruskimi mužiki. Kmalu se je delovanje organizacije tako razširilo, da je imela po raznih mestih podružnice. Pred dvema mesecema je hotela nastopiti dijaška organizacija javno. Trije študenti so se prostovoljno prijavili, da izvrše v Moskvi bombni atentat na člane gospodarskega sovjeta. Hoteli so podkupiti slugo, da bl jih pustili na sejo gospodarskega sovjeta.

Toda med člani organizacije se je našel izdajalec, ki je svoje tovariše ovalil. Sovjeti so poslali za zarotniki vohune, ki so pazili na vsak njihov korak. Med vohuni je bila tudi lepa 23-letna Jineida Kriglova, ki že več let pomaga boljševiški tajni policiji. Kriglova se je dala s priporočilom vpisati na gospodarsko akademijo in kmalu je bila točno informirana o programu tajne organizacije. Imela je pa smolo. V hipu, ko je hotela študentom ukrasti kompromitujočo korespondenco, so jo zasledili in na mestu ustrelili. Njeno truplo so odnesli v bližnji gozd. Po umoru vohunke je sovjetska tajna policija aretirala 67 študentov, ki bodo najbrž obsojeni na smrt. Študenta, ki je ustrelil vohunko, so privezali k drevesu, pod katerim so našli truplo, in ga ustrelili.

LOVSKA.

Služkinja: Milostiva, gospod se vračajo z lova.

- Ali je kaj prinesel?
- Velikega volka prinaša.
- Hitro mu pripravi sveže perilo.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

TOBLER
Svetovna tovarna
čokolade, bonbonov, kakao-a
Patentirane po celem svetu:
TOBLERONE: z alpskim medom in mandlji
NIMROD: s sladom in biskvitom.
TOBLERIDO: grenka čokolada za gurman.
Zahtevajte povsod.

Uradnik
s prakso tudi v lesni stroki, išče službo. Zmožen slov., nemškega, italijanskega in nekoliko francoskega jezika. Nastopi lahko takoj. Ponudbe na upravo tega lista pod »Zmožen 1853«.

Snežne čevlje in galoše
dajte pravočasno v popravilo trdkí
M. TREBAR,
Ljubljana,
Sv. Petra cesta šte. 6

Enodružinsko hišo
2 do 3 sob, s kuhinjo, dobro uredjeno, kupim. — Ponudbe z navedbo cene na upravo »Sl. Naroda« pod »Enodružinska 1854«.

Čevljarsko delavnico
kompletno, oddam v najem na Glincah. Naslov pove uprava »Sl. Naroda«.

Slike za legitimacije
izdeluje najhitreje fotograf Hugon Hibšer, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 25. 89/T

Ceneno češko perje.
1 kg sivega opuljenega perja 70 Din, napol belo 90 Din, belo 100 Din, boljše 125 Din in 150 Din, mehko kot puh 200 in 225 Din, boljša vrsta 275 Din. Pošiljave carine prosto, proti povzetju, od 300 Din naprej poštni nina prosto. Vzorec zastoj. Blago se tudi zamenja in neugajajoče vzame nazaj. Naročila samo na Benetikt Sachscl, Lobez št. 2 v Ptznu, Češkoslovaška. — Poštne Pošiljke rabijo iz Češkoslovaške v Jugoslavijo približno 10 dni.

Danes ob 8. uri zvečer svečana premijera monumentalnega vefilma, pravkar izgotovljenega v proslavo 100-letnice rojstva L. N. Tolstega

ANA KARENINA

v glavnih vlogah ljubavni par, nepozabna umetnika
GRETE GARBO in JOHN GILBERT
ki sta žela s tem razkošnim vefilmom triumi z triumom. Povest nesrečnega zakona in neizmerno zabrane ljubavi. Drama, ki gane sluhernega v dno duše.

Uvodoma k slovesni premijeri govori pisatelj g. VLADIMIR LEVSTIK.

Vsled ogromnih nabavnih cen grandioznega filma cene povišane za 2 Din pri sedežih.
Močno polalen umetniški orkester.

Telefon 2124. **ELITNI KINO MATICA.**

Šivalni stroji
izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz lastne tovarne — 15 letna garancija — Vezenje se poučuje pri nakupu brezplačno. PISALNI STROJI »ADLER« — KOLESA iz prvih tovarn. »Dürkopp« »Styrja«, Walfenrad« (Orožno kolo) — PLETILNI STRO. Ji vedno v zalogi — Posamezni deli kole in šivalnih strojev. — Daje se tudi na obroke — Ceniki franko in zastoj

IVAN JAX i SIN LJUBLJANA, Gospospetska 2

Telefon **Ivan Zakotnik** 379
mestni tesarski mojster,
LJUBLJANA, Dunajska cesta 46
Vskovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostriže za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike. — Stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

PARNA ZAGA. 16 L TOVARNA FURNIRJA

Za krojače! **NOVA VELIKA** Za krojače

Knjiga krojaštva

za samouke o prikrojevanju moških oblačil

A. KUNC, Ljubljana, Gosposka ulica 7
Zahtevajte opis knjige!

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica 50 (v lastnem poslopiju)

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzne naročila, oredum in krediti vsake vrste, eskompt in in kaso menic ter nakazila v tu- in ino zemstvo safe - deposits Ltd Ltd.

Brzjavke: Kredit Ljubljana - Telefon: 3040 2457 2548 Internihan 2708 2800